

XORIY MAMLAKATLARDA GLOBAL INVESTITSION LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISH HOLLATLARI TAHLILI

Mirzayev Umid Uyg'unovich

Davlat aktivlarini boshqarish agentligining "Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish va raqamlashtirish" boshqarmasi bosh mutaxassisi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.14177372>

Annotasiya

Ilmiy maqolada global loyihalarni moliyalashtirish kreditlari hollatlari atroflicha yoritilgan. Investision lohiha va investision lohihalarni moliyalashtirish atamalariga ta'rif keltirilgan. Amerika, Yevropa, Yaqin Sharq va Afrika, Osiyo Tinch okeani va Yaponiya davlatlarida loyihani moliyalashtirish kreditlari 10 yillik hajmi, loyihagini moliyalashtirish kreditlari yuqori ko'rsatkichlik bitimlari, global loyihalarni moliyalashtirish obligatsiyalari sektor tarkibi hamda ko'p tomonlama rivojlanayotgan bozorlar holati va dinamikasi keltirilgan.

Kalit so'z: loyiha, loyihalarni moliyalashtirish, investisiya, investisiyON loyihalar, loyihagini moliyalashtirish kreditlari, bitimlar.

Biznesni rivojlantirish va kengaytirish tegishli moliyalashtirishsiz mumkin emas. Tadbirkorlar rivojlanishning turli bosqichlarida kapitalni jalb qilishning turli usullariga ega, masalan, qarz vositalari yoki kompaniya aktsiyalarini sotish. Global loyihalarni moliyalashtirish hajmlari yuqori foiz stavkalari va ba'zi iqtisodiy noaniqliklarga qaramay yuqoriligicha qolmoqda, bank qarziga bo'lgan talab AQSh kabi ba'zi kuchli bozorlarda likvidlikdan oshib ketadi. Shunga qaramay, barqaror inflyatsiya global loyihalarni moliyalashtirish bozorining yil sayin o'sishini real ko'rinishda pasaytiradi.

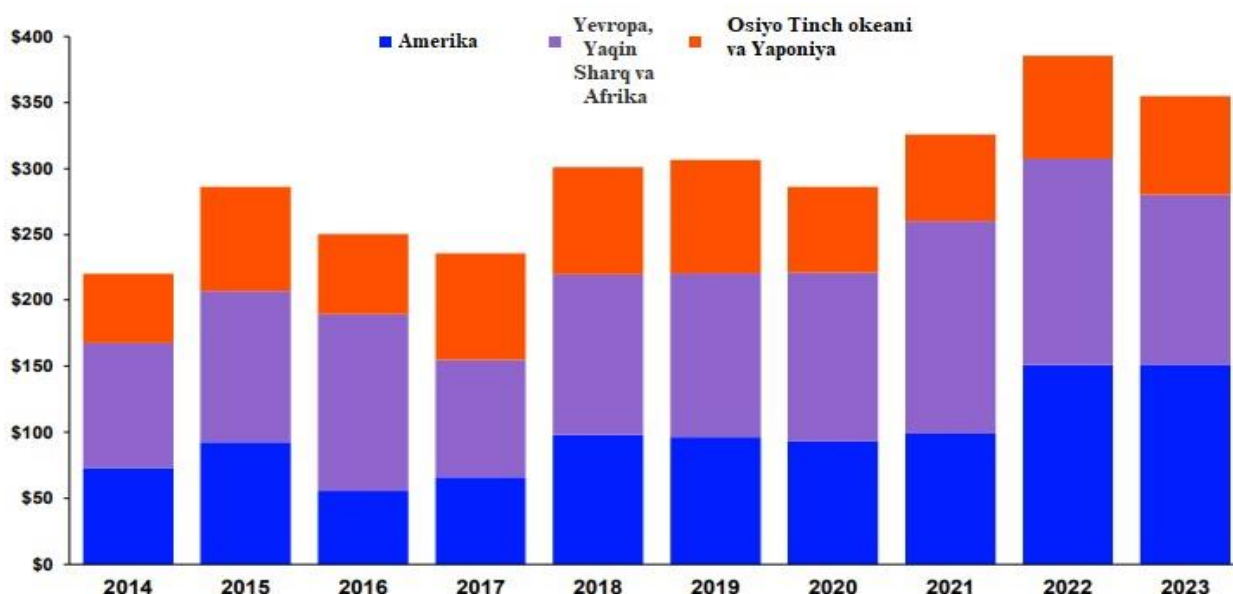
Investitsion loyiha - tadbirkorlarning jalb qilingan investitsiyalar orqali aniq biznes maqsadlariga erishishga qaratilgan faoliyati. Investitsion loyiha mavjud biznesning bir qismi bo'lishi mumkin, masalan, ishlab chiqarishni kengaytirish yoki aylanmani oshirish yoki endigina rivojlana boshlagan mustaqil loyiha.

Investitsion loyihalarni moliyalashtirish - loyihani biznes maqsadlariga erishish uchun zarur kapital bilan ta'minlash. Moliyalashtirish sifatida tadbirkor yoki tashkilotning o'z mablag'laridan foydalanish mumkin. Masalan, biznes-loyihani moliyalashtirish uchun mablag'lar kompaniya ichida qayta taqsimlanishi va moliyaviy ustuvorliklar qayta ko'rib chiqilishi mumkin.

Biroq, ko'pincha investitsiya loyihalarini moliyalashtirish uchinchi tomon mablag'larini jalb qilish orqali amalga oshiriladi. Biznes kompaniyadagi ulushini

foydaning tegishli qismi bilan birga sotishi mumkin. Yana bir keng tarqalgan variant - moliya institutlari yoki investorlardan qarz mablag'larini olish.

1-rasm. Loyihani moliyalashtirish kreditlari 10 yillik hajmi (milliard AQSH dollari)

Global loyihalarni moliyalashtirish kreditlari 2023-yil davomida 989 ta tranzaksiyadan 355 milliard AQSh dollariga yetdi, bu 2022-yilga nisbatan 8 foizga kamaydi va rekordlar boshlanganidan beri ikkinchi eng yuqori yillik hajmdir. Energetika sektori bozordagi faollikni 158 milliard AQSh dollari bilan boshqargan va 672 ta bitimdan 608 tasi qayta tiklanadigan energiya bo'lgan.

1-jadval

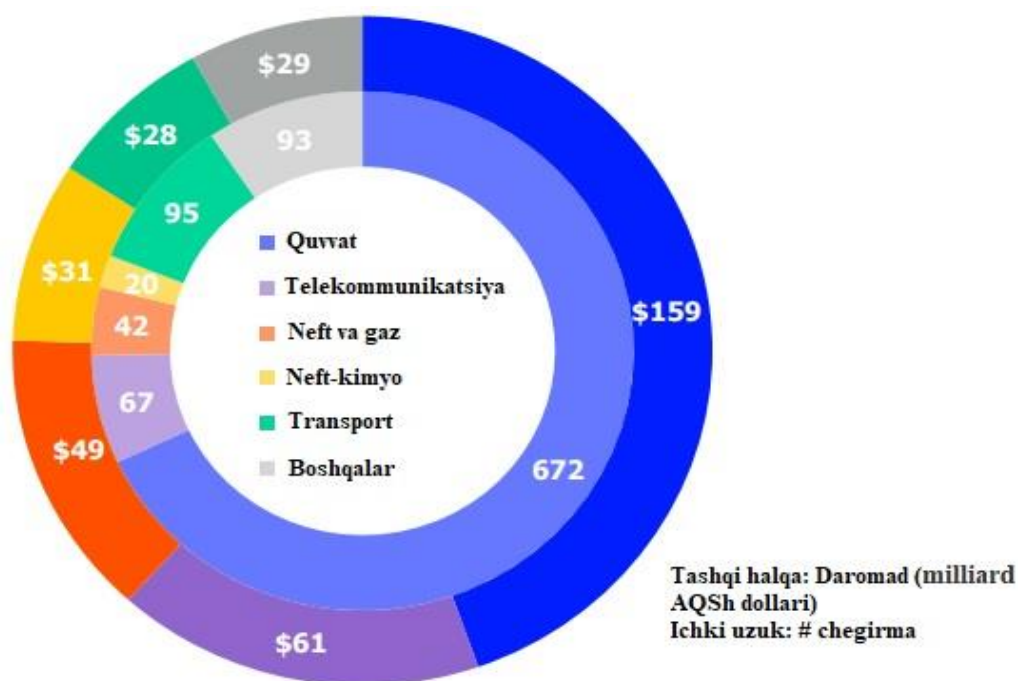
Amerika loyahasini moliyalashtirish kreditlari Top 10 bitimi

Yopilish sanasi	Qarz oluvchi	To'plam AQSH dollari million	Loyiha millati	Sektor
7/12/23	Rio Grande LNG LLC	12,300.0	Amerika Qo'shma Shtatlari	Neft va gaz
12/27/23	Sunzia Finco Holdings LLC	8,793.5	Amerika Qo'shma Shtatlari	Power
3/24/23	Vantage Towers AG	7,509.8	Germaniya	Telekommunikatsiya
2/22/23	DFMG Holding GmbH	7,261.7	Germaniya	Telekommunikatsiya
3/20/23	Port Arthur Lng Phase	1 7,024.4	Amerika Qo'shma Shtatlari	Neft va gaz
5/22/23	Neom Green Hydrogen	6,282.0	Saudiya Arabistoni	Neft-kimyo

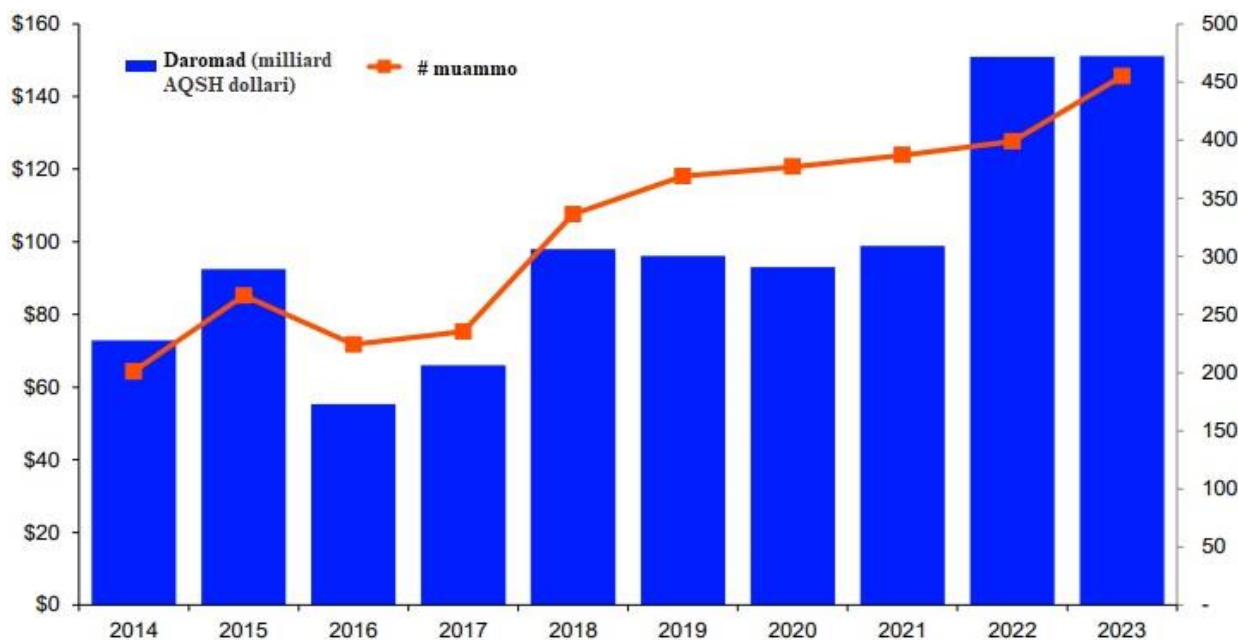

	Co Ltd			
7/4/23	HPCL Rajasthan Refinery	5,933.8	Hindiston	Neft-kimyo
3/13/23	Venture Global Plaquemines	5,489.0	Amerika Qo'shma Shtatlari	Neft va gaz
9/22/23	Baltic Power Sp Zoo	4,680.6	Polsha	Power
10/12/23	Ras Laffan Petrochemical	4,387.0	Qatar	Neft-kimyo

Americas Project Finance kreditlari 2023-yilda tuzilgan 455 ta bitimdan 151,1 milliard AQSh dollariga yetdi. Bu 2022 yildagi 150,9 milliard AQSh dollari umumiy tushumidan taxminan 1 milliard AQSh dollariga ko'pdir. Americas Power sektori 339 ta bitimdan 80 milliard AQSh dollarini tashkil etdi, bu 2022 yil darajasiga nisbatan bitimlar sonining 35 foizga o'sishini qayd etdi va umumiy qiymatning 53 foizini tashkil etdi.

2-rasm. Global loyihalarni moliyalashtirish kreditlari - sektorlar bo'yicha

3-rasm. Amerika loyihasini moliyalashtirish kreditlari

EMEA (EMEA - Europe, the Middle East and Africa (Yevropa, Yaqin Sharq va Afrika)) loyihalarini moliyalashtirish kreditlari 279 ta bitim bilan 129 milliard AQSH dollarini tashkil etdi, bu 2022 yilga nisbatan 18 foizga kamaydi. EMEA telekommunikatsiya faoliyati jami 35,9 milliard AQSh dollarini tashkil etdi, bu o'tgan yilgi darajaga nisbatan qiymati 11 foizga pasaydi va mintaqadagi umumiy faoliyatning 27,9 foizini tashkil etdi, mintaqadagi eng yaxshi 10 bitimdan 4 tasi ushbu sektorga tegishli edi.

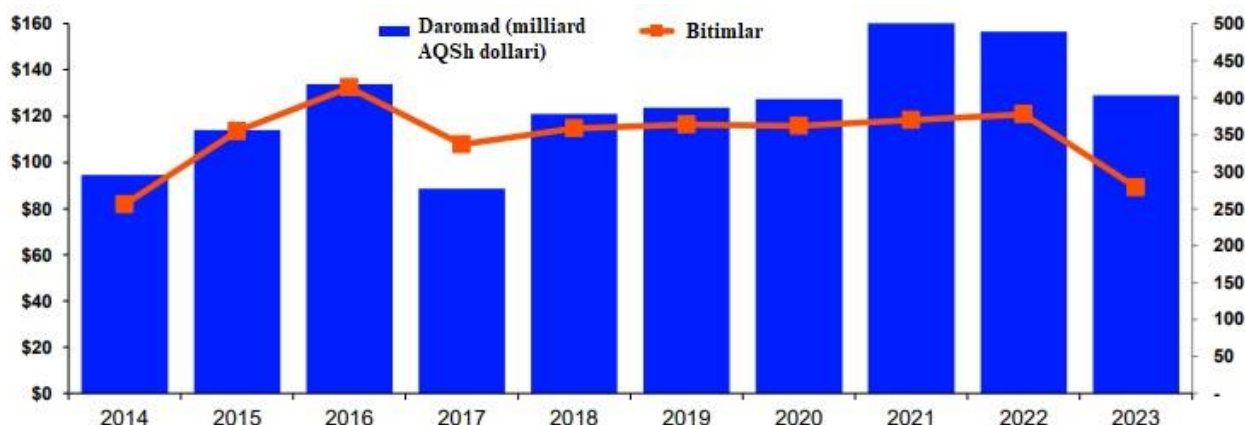

2-jadval

**Yevropa, Yaqin Sharq va Afrika davlatlarida loyihasini moliyalashtirish
kreditlari Top 10 bitimi**

Yopilish sanasi	Qarz oluvchi	To'plam AQSH dollari million	Loyiha millati	Sektor
3/24/2023	Vantage Towers AG	7,509.8	Germaniya	Telekommunikatsiya
2/22/2023	DFMG Holding GmbH	7,261.7	Germaniya	Telekommunikatsiya
5/22/2023	Neom Green Hydrogen Co Ltd	6,282.0	Saudiya Arabistoni	Neft-kimyo
9/22/2023	Baltic Power Sp Zoo	4,680.6	Polsha	Power
10/12/2023	Ras Laffan Petrochemical	4,387.0	Qatar	Neft-kimyo
1/25/2023	National Grid Gas PLC	4,198.5	Birlashgan Qirollik	Neft va gaz
11/28/2023	Part d Invest le Numerique	3,461.9	Fransiya	Telekommunikatsiya
5/19/2023	Proceeds (US\$mil) Borouge 4 LLC	3,190.0	Birlashgan Arab Amirliklari	Neft-kimyo
4/26/2023	Dieppe Le Treport Wind Plant	2,983.7	Fransiya	Power
3/22/2023	EdgeconneX Pan Eur Finance Co	2,871.1	Niderlandiya	Telekommunikatsiya

4-rasm. EMEA loyihasini moliyalashtirish kreditlari

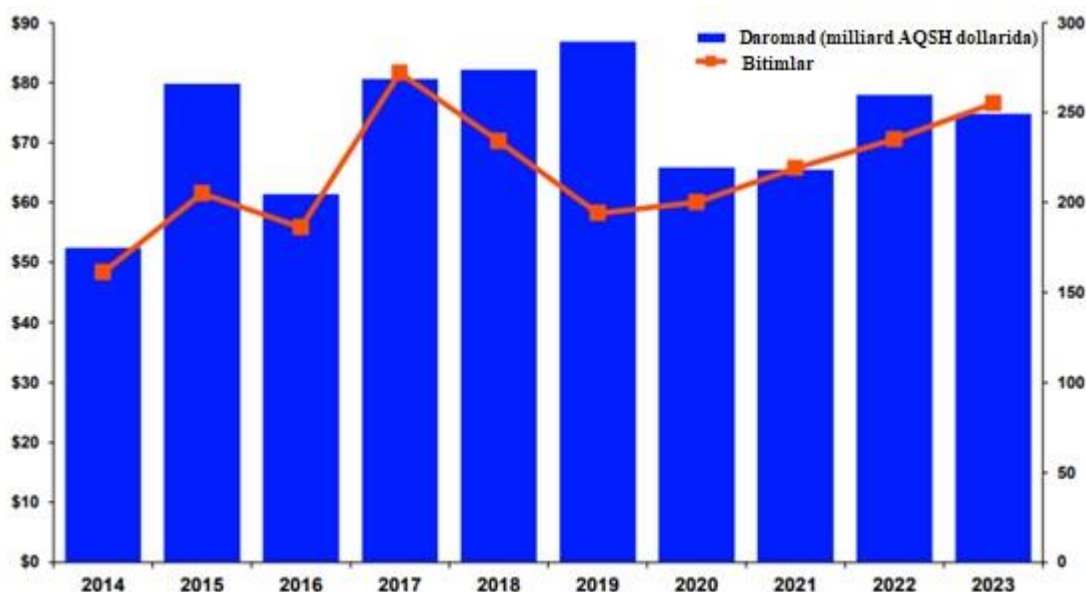
2023-yilda Osiyo Tinch okeani va Yaponiya loyihalarini moliyalashtirish kreditlari 255 emissiyadan 74,8 milliard AQSh dollarini tashkil etdi, bu 2022 yildagi ko'rsatkichlarga nisbatan 4 foizga kamaydi. Mintaqa neft-kimyo sektorining 14,5 milliard AQSh dollari miqdoridagi tushumi 2022-yilning to'liq yiliga nisbatan qiymati 2000 foizga oshganini qayd etdi. Mintaqadagi eng yaxshi 10 ta bitimdan 4 tasi ushbu sektorga tegishli.

3-jadval

**Osiyo-Tinch okeani va Yaponiya loyihalarini moliyalashtirish kreditlari
Top 10 ta bitimi**

Yopilish sanasi	Qarz oluvchi	To'plam AQSH dollari million	Loyiha millati	Sektor
7/4/2023	HPCL Rajasthan Refinery	5,933.8	Hindiston	Neft-kimyo
9/20/2023	Dito Telecommunity Corp	3,882.4	Filippin	Telekommunikatsiya
9/28/2023	Hai Long 2 Offshore Wind Power	3,483.8	Tayvan	Power
6/19/2023	PT Kilang Pertamina Balikpapan	3,100.0	Indoneziya	Neft-kimyo
9/6/2023	Andante Finance Co Pty Ltd	3,036.3	Yaponiya	Telekommunikatsiya
4/20/2023	Perdaman Chem & Fertilisers	2,473.3	Avstraliya	Neft-kimyo
4/11/2023	Lotte Chemical Indonesia PT	2,400.0	Indoneziya	Neft-kimyo
8/22/2023	Jindal Steel Odisha Ltd	1,893.9	Hindiston	Konchilik
6/28/2023	SMC Infrastructure	1,811.3	Filippin	Transportation
6/15/2023	Celsus Securitisation Pty Ltd	1,456.4	Avstraliya	Dam olish va mulk

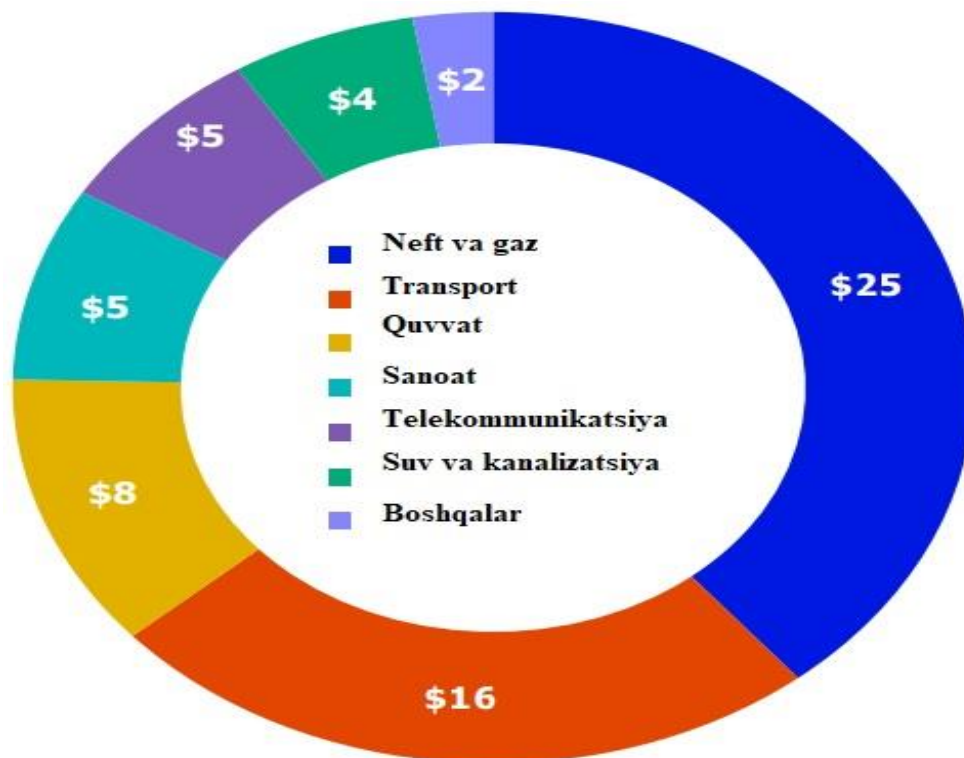

5-rasm. Osiyo Tinch okeani va Yaponiya loyahasini moliyalashtirish kreditlari

Ma'lumotlar bazasi qamrab olishi mumkin bo'lgan cheklangan va resurssiz loyihani moliyalashtirish kreditlari va obligatsiyalarini o'z ichiga oladi. Loyihani moliyalashtirish obligatsiyalari davlat va xususiy ravishda joylashtirilgan cheklangan va resurssiz emissiyalarni o'z ichiga oladi. Rivojlangan va rivojlanayotgan bozorlar uchun ko'p tomonlama loyihalarni moliyalashtirish

ko'rib chiqiladi. Jadvalining barcha hajmlari va reytinglari kreditlar uchun umumiy yopilish sanasi va obligatsiyalar uchun narx belgilash sanasiga asoslanadi.

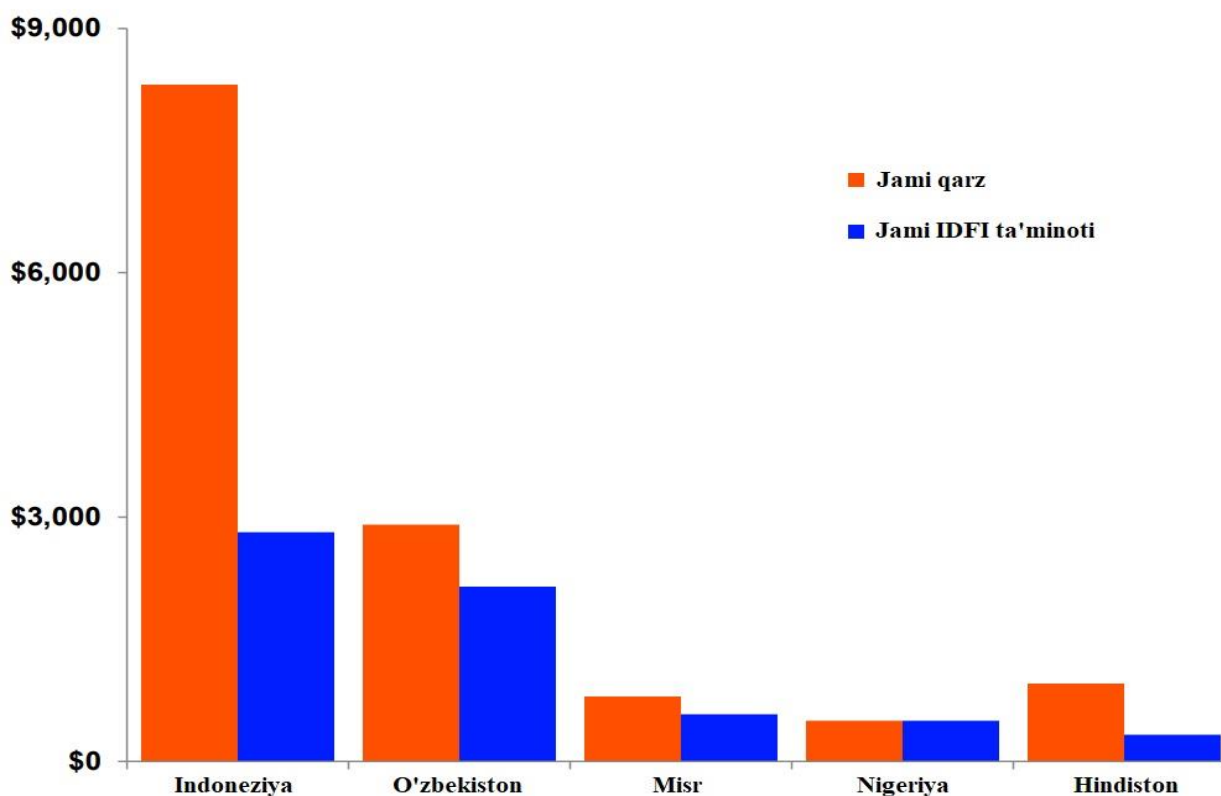
6-rasm. Global loyihalarni moliyalashtirish obligatsiyalari - sektor tarkibi (milliard AQSh dollari)

Barcha jadvallar, agar boshqacha ko'rsatilmagan bo'lsa, kelishuvdan tushgan daromadga asoslanadi. Loyihani moliyalashtirish kreditlari (Project Finance Loans) uchun bitim tushumi paketning umumiy miqdorini bildiradi, Loyihani moliyalashtirish obligatsiyalari (Project Finance Bonds) uchun esa emissiya narxiga ko'paytirilgan umumiy emissiya miqdori ko'p tomonlama jadvallar umumiy qarzga asoslanadi. Joriy ma'lumotlar va o'tgan yilgi ma'lumotlar 2023-yil 29-dekabr EDT soat 9:00 holatiga ko'ra keltirilgan.

O'z-o'zidan tuzilgan, tijorat va noma'lum kreditlar, shuningdek, 90 kundan kam muddatga ega bo'lgan loyihani moliyalashtirish kreditlari portfeli jadvallaridan chiqarib tashlanadi. Uzoq muddatli loyihani moliyalashtirish obligatsiyalari portfeli jadvallari minimal muddati 1,5 yildan (yoki 18 oy) kam bo'lgan bitimlarni o'z ichiga olmaydi, Osiyo milliy valyutasidagi obligatsiyalar va minimal muddat 360 kundan ortiq bo'lgan barcha sekyuritlashtirilgan transhlar

bundan mustasno. Minimal xizmat muddati hisob-kitob sanasi va eng erta to'lov sanasi yoki birinchi qo'ng'iroq/put opsiya o'rtasidagi farq sifatida aniqlanadi. Mintaqaviy portfel jadvallari milliy loyihalar asosida tuzilgan. LSEG Data & Analytics ushbu hujjatda keltirilgan ma'lumotlarning chiqarilish vaqtidagidek to'g'ri va dolzarb bo'lishini ta'minlash uchun oqilona sa'y-harakatlarni amalga oshirgan bo'lsa-da, na LSEG Data & Analytics, na uning uchinchi tomon kontent provayderlari har qanday xatolik uchun javobgar bo'lmaydi, ma'lumotlardagi noaniqliklar yoki kechikishlar, shuningdek, ularga tayangan holda qilingan har qanday harakatlar uchun, shuningdek, uchinchi tomon kontent provayderining har qanday qarashlari yoki fikrlarini tasdiqlamaydi.

7-rasm. Ko'p tomonlama rivojlanayotgan bozorlar (million AQSh dollari)

LSEG Data & Analytics taqdim etilgan har qanday kontentning to'g'riligi yoki to'liqligi yoki qonun tomonidan ruxsat etilgan darajada kontentning har qanday maqsadga muvofiqligi bo'yicha aniq yoki nazarda tutilgan barcha kafolatlarni rad etadi. Bu erdagi kontent bitim yoki savdoni amalga oshirish to'g'risida qaror qabul qilish maqsadlariga mos kelmaydi va investitsiya maslahatiga teng bo'lgan har qanday maslahat shaklini (investitsiya, soliq, yuridik) taqdim etmaydi, shuningdek, muayyan moliyaviy vositalar bo'yicha tavsiyalar yoki investitsiyalar yoki mahsulotlar, shu jumladan qimmatli qog'ozlarni sotib olish yoki sotish takliflar bermaydi. LSEG Data & Analytics ushbu hujjat bilan bog'liq holda biron bir shaxs uchun yoki ular tomonidan qimmatli qog'ozlarni sotib olish yoki sotish bilan bog'liq hech qanday javobgarlik yoki majburiyatni o'z zimmasiga olmagan. Portfel jadvallari LSEG Data & Analytics standart portfel jadvali mezonlariga asoslanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Global Project Finance Review Full Year 2023. LSEG Deals Intelligence
2. Инвестиционное проектирование // URL: <https://www.evkoval.org/esse>
3. Ковалев В. Финансовый анализ. Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. Учеб. пособие / В. Ковалев. - Москва: Финансы и статистика, 2020. - 132 с.
4. Шеремет В.В., Павлюченко В.М., Шапиро В.Д. Управление инвестициями: В 2-х т. Т. 2. / - М.: «Высшая школа», 1998. - С. 35-45.
5. Алимов, Б. Б. (2023). Инвестицион Лойиҳаларни Мониторинг Қилиш-Бизнесни Самарали Бошқаришнинг Муҳим Белгисидир. Boshqaruv Va Etika Qoidalari Onlayn Ilmiy Jurnali, 3(2), 72-76.
6. Алимов, Б. Б. (2023). ИНВЕСТИЦИОН ЛОЙИҲАЛАР АСОСИДА ЎЗБЕКИСТОН ЯШИЛ ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ. Gospodarka i Innowacje., 38, 28-37.
7. Kholbaev PhD, B., & Alimov PhD, B. (2020). IMPORTANCE OF THE PLANNING TOOL IN PROJECT EFFICIENCY. International Finance and Accounting, 2020(5), 24.
8. Alimov B.B. RISK MANAGEMENT IN INVESTMENT PROJECTS. International Journal of Marketing and Technology Vol. 12 Issue 08, August 2022, ISSN: 2249-1058 Impact Factor: 6.559 Journal Homepage: <http://www.ijmra.us>, Email: editorijmie@gmail.com Double-Blind Peer Reviewed Refereed Open Access International Journal - Included in the International Serial Directories Indexed & Listed at: Ulrich's Periodicals

Directory ©, U.S.A., Open J-Gate as well as in Cabell's Directories of Publishing Opportunities, U.S.A. https://www.ijmra.us/2022ijmt_august.php

9. Miralimovich, A. M., Kholmurodovich, S. D., & Batirovich, A. B. (2023). PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE GREEN ECONOMY BASED ON INVESTMENT PROJECTS IN COOPERATION WITH DEVELOPED COUNTRIES. Western European Journal of Modern Experiments and Scientific Methods, 1(2), 19-31.